თავისუფალ საქართველოს!
გაუმარჯოს საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკას!

დაარსების წელიწადი მეათე, გამოცემის მერვე

ფასი 10 მანეთი

„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 100 მან., ნახევარი წლით 60 მან. თითო ნომერი—10 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქუჩა № 20 ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ; ფოსტით: თბილისი, რედაქცია „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს. ტელეფონი № 4—73.

სათეატრო, სალიტერატურო, სამუსიკო, სამხატვრო და საზოგადოებრივ შინაარსის ყოველკვირეული ჟურნალი.

დაარსდა 1910 წ. კვირა, იანვრის 18 გამოსცემა 1920 წ.

აკაკი წერეთელი

(გარდაცვალებიდან 5 წ.)

მთელ სიცოცხლეში სამშობლოს განთავისუფლებას გვიწინასწარმეტყველებდა.

მისტერ ოლივერ უორდროპი

ბრიტანეთის უმაღლესი წარმომადგენელი, ძმა მარჯორი უორდროპისა, რომელმაც ხელი შეუწყო საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარებას.

5 892

საქ. სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკად. ი. გრიშაშვილის სახელობის ბიბლიოთეკა-მუზეუმი
Библиотека-Музей имени Акад. И. Гришашвили
Академия наук ГССР

სამშობლოს ზეიმი

ჩვენს თავისუფლებას გვირგვინი დაედგა. იანვრის 12 ბრიტანეთის უმაღლესმა წარმომადგენელმა მისტერ ოლივერ უორდროპმა ჩვენს მთავრობას აცნობა: დიდთა სახელმწიფოთა უზენაესმა საბჭომ, ლორდ კერზონის მოხსენების თანახმად, იცნო საქართველოს დამოუკიდებლობაო.

ძლივს, ძლივს განხორციელდა ჩვენის მამულიშვილთა დიდის ხნის ნანატრი ოცნება. ამიერიდან ჩვენი სამშობლო შეიქმნა თავის თავის ბატონ-პატრონი და დიდთა სახელმწიფოთა სწორუფლებიანი წევრი—ამხანაგი.

დიდია ეს ბედნიერი დღე, მაგრამ ამავე დროს დიდია მოვალეობა საქართველოსი, ყოველი ქართველისა, საქართველოს ყოველი ერთგული შვილისა:

დღემდე სხვის ტყვეობაში მყოფი, სხვისი მზრუნველობით ვითომდა დაცული საქართველო დღეს თვისი თავის უზენაესი მეფე-ბატონია.

გინახავთ თუ არა ახალი დასანიშნი ჯაბუკი ანუ ასული,—ვიდრე ცალკე ოჯახს გაიჩენს რა უნდილია და ოდეს საკუთარ ოჯახში შესდგავს ფეხს, რა სიხარულს და ამავე დროს სიმძიმეს იგრძნობს ახალ მოვალეობის წინაშე?

•

დღეს სწორედ ასეთი მოვალეობა დააწვა ჩვენს ქვეყანას.

ჩვენმა ქვეყანამ ამიერიდან პირნათლად უნდა შეასრულოს ჩვენთა მამა-პაპათა ანდერძი, რომ თუ თავი შენი შენ გახლავს—დარიბად არ იხსენებიო, დაადასტუროს რწმენა მებრძოლ თაობათა, რომ ჩვენი ქვეყანა ღირსია თვითარსებობისა და იმედი უცხოელთა, რომ ჩვენ ღირსეული წევრი ვიქნებით ყველა ერთა...

ბრძოლა, შრომა და სიყვარული,—აი რა უნდა იყოს ამიერიდან ჩვენი მცნება.

* * *

ამიერიდან უდიდესი ყურადღება უნდა მიექცეს სამშობლო ხელოვნების—მწერლობის, თეატრის და მუსიკის აღორძინებასაც.

შოთა იყო, რომ თვისი უკვდავი შემოქმედებით მეცხრამეტე საუკუნის მიწურულს დიდი ბრიტანეთის და განათლებულ კაცობრიობის ყურადღება საქართველოზე მოსჯაქვა: მეცხრამეტე—მეოცე საუკუნის მწერალი—მამულიშვილნი იყვნენ, რომ წინასწარმეტყველურის რწმენით გვიმოიქცულებდენ სამშობლოს დამოუკიდებლობის მოპოვებას; თეატრი იყო, რომ მარადის სიყვარულის, სილამაზის, გაადამიანებისა და სამშობლოს თავისუფლებისაკენ მოგვიწოდებდა; მუსიკა იყო, რომ მარად მშობლიურ ჰანგებით გვასაზრდოვებდა... დაე, მადლი და სხვოსნება ამ ხელოვნებისა ფართედ მოეფინოს ჩვენს საყვარელ თავისუფალ სამშობლოს ყოველ კუთხეს.

დღეს მოზეიმე ჩვენმა სამშობლომ ეს არ უნდა დაივიწყოს.

* * *

დღეს ერთი ღა დაგვრჩენია—თვალის ჩინივით მოუაროთ ჩვენის სამშობლოს დამოუკიდებლობას: დაე; თითოეული ჩვენთაგანი ნუ დაიშურებს თავისს სიცოცხლეს სამშობლოს სიცოცხლისთვის და მაშინ ყველა ჩვენგანის სიცოცხლეც უზრუნველყოფილი იქნება.

კურთხევა სამშობლოს თავისუფლების მოციქულ—წინასწარმეტყველთ, რომელთაც მუდამ სწამდათ ეს აზრი, მაგრამ ვერ იხილეს ეს ბედნიერი დღე.

მარად ხსენება მათ, რომელთაც თავისის წამებით, დევნით, ციხე-ციმბირ-კატორღაში დაღუპვით ეს ბედნიერი დღე გვაღირსეს!

სალამი ჩვენი ერისა და დემოკრატიის დღევანდელ ბელადებს, რომელთ დაუცხრომელმა მუშაობამ ეს ზეიმი გვაღირსა.

სალამი ჩვენს დამცველ ლაშქარს—გვარდიას და ჯარს, რომლის თავგამოდებულმა ბრძოლამ თვით ურწმუნო თომანიც დაარწმუნა, რომ ჩვენი თავის მოვლა შეგვიძლია.

სალამი ჩვენს ძლიერ დემოკრატიას, რომელმაც შესძლო დამოუკიდებლობის მოპოება!

სალამი ახალო თაობავ, ნორჩო ძალავ, რომელს სანატრელი ბედი გეწვია—თავისუფალ სამშობლო ჰაერით აღზრდა მშობელ ერისა და კაცობრიობის უკეთეს იდეალთა გასავრცელებლად!..

და იხარებდე შენც სულო ჩემო, რამეთუ მრავალ წლის ნაწამებ ნატვრის შემდეგ იხილე ზეიმი ერისა—საქართველოს დამოუკიდებლობა.

გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველოს და მის დამოუკიდებლობას!

მე უზომოდ დავითვერ. არყით?—არა! ღვინით?—არც ამით! ტურფა ასულო შენის ეშხით?—არა და არა!—მე დავითვერ ჩვენის სამშობლოს თავისუფალ მზის კაშკაშით და, დაე, სამშობლოს ეს თავისუფალი მზე, ჩემო ძვირფასო მკითხველო, შენც გათრობდეს, უკუნითი უკუნისამდე გიკაშკაშებდეს, გათბობდეს, გასაზრდოებდეს!..

იოსებ იმედაშვილი

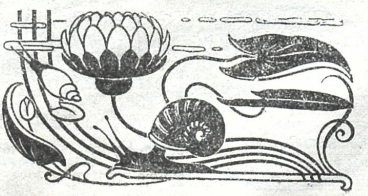

შოთა რუსთაველი

რომლის უკვდავი „ვეფხის ტყაოსანი“ შეიქმნა საბაბი ინგლისის ჩვენთან დაახლოვებისა და საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარებისა. კურთხეულიმც იყოს ხსენება ჩვენის სულის მსაზრდოებელისა.

ფიქრი საქართველოზე

I

რა დიდებულ ამბების მომსწრენი ვართ!

ჩვენ გავხდით მოწამენი უდიდებულეს ისტორიულ აქტისა.

ას-ჩვიდმეტის წლის ტყეეობაში მყოფი ერი განთავისუფლდა, წელში გაიმართა და მტკიცე, შეურყეველი საძირკველი დაუფუძნა თავისს სახელმწიფოს.

სწორედ რომ საკვირველებაა. ამ საშინელ არევ-დარევის და მსხვრევა-მტვრევის დროს პატარა საქართველომ თავისი საკუთარი ძალებით არა თუ უამრავი გარეშე თუ შინაური მტერი მოიგერია, პირიქით: დაამკვიდრა საუცხოო წეს-რიგი და ხელი მიჰყო სახელმწიფოებრივ აღმაშენობითი მუშაობასაც.

ტრაღიკული წამი იდგა საქართველოსთვის იმ დროს, როდესაც მისი დამოუკიდებლობა გამოცხადდა.

„არსაიდან ხმა, არსით ძახილი“! ის მარტოდმარტო იყო თავის ანაბრად მიტოვებული.

გარშემო კი ყოველის მხრით მტრის ურდოები შემოსეოდა, სრულ განადგურებას უქადდა.

შიგნითაც არ იყო საქმე სანუგეშოთ: აუარება რუსის აფიცრობა თუ ჩინოვნიკობა, რომელთაც ჩვენს დედა ქალაქში მოეკალაონათ. რესპუბლიკისთვის საშინელ საფრთხეს წარმოადგენდენ.

სასურსათო საქმეც არეულ-დარეული იყო.

არც მართველობის აპარატი იდგა თავის ადგილას.

მაგრამ თანდათანობით სულ ადრე ყოველივე მოეწყო, თავის კალაპოტში ჩადგა.

გარეშე თუ შინაური მტერი სასტიკად იქმნა ალაგმული ჩვენი სახელოვანი გვარდიის და ჯარის მიერ.

სწორეთ, რომ გასაოცარია ის გოლიათური, ის ბუმბერაზული სიმტკიცე, რომელიც ჩვენმა ერმა გამოიჩინა.

ჩვენი დემოკრატიის საღმა ინსტიკტმა თავის გენიოს ბელადის ნ. ჟორდანიას მეთაურობით, ყოველივე გასაჭირს სძლია, ყოველივე დაბრკოლება გადალახა და თავისი პატარა ნავი აბობოქრებულ ცხოვრების ზღვიდან სამშვიდობო ნავთსაყუდელს მიიყვანა.

საქართველომ მაშინ დაიწყო თავისი დამოუკიდებელი ცხოვრება, როდესაც მთელ მსოფლიოში სუფევს კრიზისი და არევ-დარევა ევროპიის განვლილ საშინელ ომის მიერ გამოწვეული.

ასეთი მდგომარეობით შერყეულია ევროპის პირველ ხარისხოვანი სახელმწიფონი და, რასაკვირველია, ამას საქართველოს ცხოვრებაზედაც აქვს თავისი გავლენა.

მიუხედავათ ამისა, საქართველო გამაგრდა, გამტკიცდა და შეუჩერებელის ნაბიჯით მიდის წინ, საუკეთესო მერმისისაკენ.

მისი ცხოვრების ყოველ დარგს ემჩნევა გამოცოცხლება, განვითარება.

მსოფლიოს სვებედის გამგეთაგან ქართველი ხალხის უზენაეს უფლების—საქართველოს დამოუკიდებლობის ღარება—გვირგვინია ჩვენი თავისუფლებისა და ყოველმხრივ აღორძინებისა!...

გრიშა კუნჭულია

მისს მარჯორი უორდროპი

გარდაცვალებიდან 10 წ. შესრულების გამო, რომელმაც 20 წლის წინად ინგლისურად გადათარგმნა „ვეფხის ტყაოსანი“, „განდეგილი“ და სხ. რითაც ინგლისს გააცნო ჩვენი წარსული დიდება. საქართველო იმდენად უყვარდა, რომ სიკვდილის წინ სთქვა: „საქართველოდან თუ გვირგვინი მეღირსოს სამარეში ჩამაყოლეთო“. და ასეც მოიქცნენ. ნეტარ ხსენება ინგლისის ტურფა ასულს მისს მარჯორის: მისმა შრომამ დიდათ ინაყოფიერა საქართველოს საბედნიეროდ.

მიხ. ბოჭორიშვილი

სამწერლო მოღვაწეობის 10 წლის შესრულების გამო. ცალკე გამოვიდა მისი ეტიუდები.

თეთრი დარბაზი

(ნაწყვეტი რომანიდან „სიყმაწვილე").

მაისის მზე უკოცნის კალთებს სამშობლოს.

მაისის სურნელება ათრობს სამშობლოს სივრცეს.

მაისის სიხალისე აგიზგიზებს განაწამებ სიცოცხლის დღეებს...

მაისი შესცინის სასახლის კარებს...

თეთრი დარბაზი ყვავილებით შემკობილი ელის ამირანს.

თეთრი დარბაზი თეთრ გიორგის ელის თეთრ რაშით.

თეთრი დარბაზი საზეიმოთ შემოქარგული დღეს მოისმენს ერის სურვილებს.

თეთრ დარბაზში საქართველო დღეს იმღერებს ნანატრ სიმღერებს...

თეთრ დარბაზში დღეს ითქმება რაც ჯერ არ თქმულა.

თეთრ დარბაზში დღეს დაიდგმის წმიდა სამსხვერპლო.

თეთრ დარბაზში ხელ აპყრობით დღეს ღაღად ჰყოფს თეთრი ქურუმი: აღსდეგ მამულო!

აღსდეგ!

გრგვინვა-ქუხილში იკარგება ქურუმთა ხმები.

ნანატრ ხმებით დამთვრალი შევცქერ თეთრ დარბაზის თაღს.

და უეცრივ, ვით სასოება განვლილ სიცოცხლის დღეთა, ბროლის მძივებით მოქარგულ შანდლის ციმციმში ვხედავ განაწამებ გულნარას სახეს.

თრთოლვით, ცახცახით ვაპყრობ ხელებს და ვეძახი: თეთრ დარბაზში ჩვენი ერის ხმა გაისმა ჩემო გულნარა.

. . . .

ცუდათ შევიქენ. სისხლმა ამოხეთქა გვერდიდან. ვერ მოვითმინე...

ცრემლებით დავნამე... მწუხარება ჩავაქსოვე სამშობლოს მკვდრეთით აღდგომას.

მიხ. ბოჭორიშვილი

სიმწუხარე

გინახავთ თქვენ, ყაყაჩოს ქარი რომ არწევს?
მაშინ ღეროზე ის მოსვენებით არ წევს
და,
როს აღმოსავლეთს მზე ალისფრათ დაღებს,
აშკარათ შეამჩნევთ სიმწუხრის შავ დაღებს!

* *
*

იმედი რო დამიჭკნა, მქონდა მეტი რა?
ნამტირალი თვალები ისევ მეტირა!

*
* *

საღამოს, როს გართული ვარ დედის მოვლით:
იქანცება სული ოცნების ტყის მოვლით!

*
* *

თვალთგან მონასხლეტ ცრემლს ვარდზე სიო არწევს,
სიხარული გრძნობის სარეცელზე არ წევს
და,
როს აღმოსავლეთს მზე ალისფრათ დაღებს,
აშკარათ შემამჩნევთ სიმწუხარის შავ დაღებს!

ლადო პერტაია

აკაკი ჩხენკელი

რომლის დაუცხრომელმა მუშაობამ საზღვარ გარეთ მოამწიფა და დააჩქარა საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარება.

ახალი აღდგომა

დღეს კვლავ აღსდგა ჩემი ერი, ერი სასახელო!
დღეს ზეიმის ლი სი არის ჩემი საქართველო:
სრულ უფლებით აღჭურვილი ჩემი ტურფა ერი,
მთელ მსოფლიოს დაამშვენებს კოხტა, მშვენიერი!
ვარდ—ყვავილით მოიქარგეთ ივერიის მთებო!
თქვენც მერცხლებო აჭიკჭიკდით პაწი, კუდრაჭებო!
ტკბილი ხმებით მოულხინეთ ახალ აშლილ მდელოს,
ახალ ჰანგზე უჭიკჭიკეთ ახალ საქართველოს.
საზეიმოდ აიშალეთ ჩემი ერის შვილნო!
დღეს ახალი აღდგომაა, უნდა მოილხინოთ!..

დ. ჭანჭათელი

გიორგი ერისთავი

პირველი დრამატურგ-მსახიობი, რომელმაც ქართულ თეატრს საძირკველი ჩაუყარა და ამ თეატრმა აღზარდა საქართველოს მოყვარული შვილები. ნეტარ ხსენებაᲐ!

ილია ჭავჭავაძე

რომელიც მთელ სიცოცხლეში ერს სამშობლოს სიყვარულსა და თავისუფლებას უმოციქულებდა. იხაროს სულმან საქართველო უკვე თავის თავს ჰყუდია.

დრამატიული ხელოვნება

(ძველად ხ. ვარდომვილს)

ძველია სცენა, სცენიური ხელოვნება, მაგრამ მისი დრამატიულ ხელოვნების ატრიბუტად მიჩნევა — ეოფლად მიუღებელია, როგორც ამის ზოგიერთები ამტკიცებენ.

ბევრი დღეს სრულიად უარეოფს თეატრს, თეატრალურ შემოქმედებას, მსახიობრიობას და მეტის სითამამით იმეორებენ მაქს ნორდაუს მწვავე პარადოქსს, რომ მსახიობრიობა მაიმუნობაა.

ხელოვნება, როგორც სხვა ყველა დარგი მეცნიერებისა, სოციოლოგიურ კანონებს ემორჩილება. განსაზღვრული ეპოქა განსაზღვრულ ფორმებით შლის სულიერ სამყაროს. ეს დამოკიდებულია ტექნიკურ საშუალებებზე. ტექნიკა-კი, როგორც ვიცით, თანდათან — რეფორმდება, უფრო და უფრო ემორჩილება ადამიანის ნებას.

კულტურას განსაზღვრულ ხანაში განსაზღვრული კლასი მეთაურობს და თავის სოციალურ-ეკონომიურ მიზნებისთვის იყენებს.

ეს დღეს ულაგო ჭეშმარიტებაა ადიარებული.

სპერანსეთში თეატრი ფრაკელ კეთილშობილურ მიზნებს ემსახურებოდა. იგი — ქმნიდა ატმოსფეტს, ავარჯიშებდა ადამიანის სხეულსა და მით ედგინოთ ქანდაკებანი თავის მიზან-შეწონილ პროპორციით რითმიული მუსიკის შთაბეჭდილებას სტოგებდა მაყურებელში. ის იმ ხანაში ხელოვნების უტილიდ პანთეონი იყო. მაგრამ სოციალური განვითარება ქმ ის ახალ-ახალ გაგებებს და თეატრიც ამნვე ასზოგადოების კანონებს ემორჩილება. დღეს თეატრი მოწყდა თავის ნამდვილ დანიშნულებასა და სარგებლიანობის — დაწესებულებად იქცა. უნდა გახსორციელდეს ტრიალ და თეატრიც დაუბრუნდეს — ხელოვნების სამსახურს. ეს სოციოლოგიის კანონია.

სულ ბნეა დრამატიული ხელოვნება. ეს ყოველთვის არ ავსებს თეატრალურ შემოქმედის ხელოვნების ზრდს, როგორც ამას ბ ნი ვ. კარატეევი კეფიანსმობს.

მაშინ დრამატიულ და თეატრალურ ხელოვნებას შორის არავითარი განსხვავება არ უნდა ეოფილიეო რაც სამყაროდეს და სინამდვილეს მოკლებულია. ჩვენ ამ წერილში ადარ გამოეგებით იმის პატიებებს — კლასიერია თუ არა ხელოვნება და კერძოდ დრამატიული ხელოვნება.

ამაზედ ჩვენ ვწერდით წინად (იხ. ფელეტონი „სოც. დემ.“ 1918 წ. 19 ივლისის).

მხოლოდ გვინდა ავღნიშნოთ ორი მიმდინარეობა დრამატიულ ხელოვნებასა და თეატრის საკითხში.

უდავო ჭეშმარიტებად უნდა ჩაითვალოს ის დებულება, რომ ადამიანი ცდილობს თვისი ზრახვანი ემპირიულად კადმოშალოს, რასაც შედეკად კრიტიკული განხილვა ეოველთვის თან სდევს. ეს მისწრაფეა ადამიანში ეოველთვის იეო, მაგრამ არა ერთნაირ ხარისხით ეველაში და ეოველთვის. ხელოვნების დარგში ეველაზე უფრო ძლიერად ამის დრამატიული ხელოვნება ასრულებს. ამ ბოლო დროს გაგნერიდან დრამატიული ხელოვნება ვითომდა იჩრდილება (თეორიულ კამათში), მუსიკა ფალოსოფიურ სიუჟეტებსაც კი ეპატრონება და მთავარ ადგილს იპყრობს. სიტეკვის, მოქმედების ადგილს მუსიკა იპყრობს. ლეგ ტოლსტოის და ბერტრ შ. ბენჰაუერის აზრით ხელოვნების ყოველმა დარგმა მუსიკის უნდა დაეთმოს ადგილი, რადგან იგი ეველასთვის გასაგები და შესათვისებელია, მაგრამ თვით ისეთი ჭეშმარიტი აზრებიც კი, რომელსაც ქრისტე ქადაგებდა ეველასთვის შესასმენი ვერ გამოდგა და ამისთვის იტეოდა ქრისტე „რომელს გაქონან ეურნი — ისმენდეთო!“.

ჰერჰარტ ჰაუპტმანის „ჩაძირული ზარი“ საბედისწერო ცდაა, რომ ვითომც შესაძლოა მუსიკის საშუალებით ეველა გაერთიანდეს. ეს სრულქმნილი უტოპიაა და დრამის ადგილს მუსიკა ვერასოდეს ვერ დაიპყრობს. სულ სხვა ტექნიკური მსარეები. სიტეკვა ვერ დაჭკარგავს მუსიკას, ისე — მუსიკაც სიტეკვას. ფსიქოლოგიური ანალიზითაც ვერ გავამართლებთ დრამ. თეატრის მოწინააღმდეგეთ. თეატრი უნდა დაუბრუნდეს ხელოვნებას, სიდამაზე უნდა

განთავისუფლდეს სარგებლიანობისაგან. ეს იქნება უდიდესი გარდატეხა თეატრალურ შემოქმედების ისტორიაში. ხოლო დრამატიული ხელოვნება შეურყეველი დარჩება თავის ადგილზე, რადგან იგი თვით სინამდვილე სასურველობის შეხამება-შეგუებაა, ადამიანის ზრახვათა ემპირიულად გარდაშლის ლაბორატორია.

დავასც ჩვენ შესაძლებლად ვცნობთ მხოლოდ იმაზე, თუ როგორ ისახოს დრამატიული ნაწარმოები სცენაზე.

კრიტიკულ ლიტერატურაში დრამას წინააღმდეგ ამხედრდენ ეგეგალისტები, შემდგომ კი მას მხარი დაუმშვენეს ფუტურისტებმა. იმათ უარყვეს დრამა-თეატრი, რადგან იგი ცხოვრების ბაქანზე ვერ თავსდება, ადგილი არა აქვსო (за бортом современности. ითვალისწინებდენ ადამიანის ფსიქოლოგიურ მხარეს და ამტკიცებდენ: სიტყვა ვერ ხატავს მოქმედების სტილს, რითმას; სიტყვის ლექსიკონი გამოილია და უნდა გამეფდეს დუმილის სექტაო. როგორც ხედავთ, აქ ჩვენ საქმე გვაქვს ფრიად რთულ ფსიქოლოგიურ და ისტორიულ მოვლენასთან. მაგრამ ამ პრობლემის გადაჭრას ვერ იკისრებს დრამატიული ხელოვნება, ვერც თეატრალური. ჩვენ უფრო ღრმად უნდა ჩავყვეთ ამ კითხვას და მივალთ იმ სოციალურ საძირკვლამდე, რომელიც ნიადაგია ადამიანის სულიერ-გონებრივ შემოქმედებისა.

ამ რიგად ზემოდ დასახელებულ კითხვას ჩვენ უფრო ფართედ უნდა შევხედოთ და მისი გადაჭრა მარტო ხელოვნების სამეაროში არ მოვამწყვდიოთ. თუ იქნება შეთანხმება იმ ძირითად დებულებაში, რომ დრამატიული ხელოვნება ყველაზედ უფრო ობიექტიურია და იგი თვით ცხოვრების იდეასთან შეხამებით ასახვაა, ძალა-უნებურად უნდა იწამონ ეგალისტ-ფუტურისტებმა, რომ უარყოფა ხელოვნების დრამის ფორმებში უარყოფაა თვით ცხოვრების ობიექტივიზაციის და რეალ-სილამაზის, რომელიც საფუძველია ესთეტიურ მეცნიერებისა, რასაც ასე ძვირად აფასებენ განსაკუთრებით ეგეგალისტები.

ამ რიგად დრამატიული ხელოვნების უარყოფა ერთის მხრით სასაცილოც არის, რომ ამავე დროს სამწუხარო არ იყოს. მაგრამ თეატრს, თეატრალურ შემოქმედებას ჰყავს მომავალი საზოგადოება, რომელიც შეიყვარებს სიცოცხლეს და თეატრის საკითხში და კერძოდ ხელოვნების ერთ ერთ დარგში — დრამატურგიაში მან უნდა იკისროს შემოქმედება. ეს დიდი სოციალური კითხვაა და იგი კითხვა კლასიურ ნიადაგზე გადაიჭრება.

პ. კეკელია

ცოდვა

ისე მიყვარდი, როგორც დილის ნამს მწვანე ბალახი, როგორც ავრორას—სუსხიან გარიჟრაჟზე თროთოლა, როგორც ხშირ ტყეს—ტბის სარკეში ჩახედება...

მაგრამ ვერ მოვალბე შენი გული და ერთი კოცნაც ვერ მოგტაცე მიუკარელს. შენი ღიმილის მონატრული ვიყავი და შენმა სიყვარულმა სიკვდილად მაქცია...

* *

მე მოვკვდი... შენც დამივიწყე... განვლო დრომ და ჩემს ობოლ საფლავზე მშვენიერი ვარდი ამოვიდა... მისი სიქორფე ჰგვანდა ჩემს ახალგაზრდობას და მისი სისუფთავე—ჩემ სულის სიწმინდეს. ის ღვით მე ვიყავ, მაგრამ ვარდის სახით...

* *

... ერთხელ, ცხოვრების სრბოლით ახალგაზრდობა წართმეული, ქალარა თმით, რომელიც დაგევარცხნა ისევე კოხტად, როგორც ყმაწვილობის დროს ივარცხნიდი შავ კულულებს, დამჭკნარ სახით და მასზე სიბერის ნაოჭებით, მილეულის, ცეცხლ ჩამქრალ თვალებით, შეამჩნიე ის სუფთა ვარდი და შენს სახეზე სიბერის ღიმილმა გადაირბინა. აცახცახებულ ხელით და მთრთოლვარე გულით მოსწყვიტე იგი ვარდი და გულზე გაიკეთე.

იმ ქორფა ვარდმა შენ მოხუცი დაგამშვენა... გულში აღგიძრა წარსულის მოგონება... შენს გარშემო ითალხებოდა შემოდგომის ბუნება და შენც მის წიაღში მწარე ფიქრს მიეცი თავი, წარსულის ფიქრს და მოგონებას. ველარ შესძელ ფეხზე დგომა და იქვე სკამზე ჩამოსჯექ ბუჩქების შორის...

და ვარდი დასჭკნა ისევ შენს გულზე...

ამ დროს კი ჩამავალი მზე დასავლეთისკენ იხრებოდა, წითლად ჰღებავდა შორეულ ცის კაბადონს და თან მიჰქონდა ნათელი დღე, ფრინველთ გალობა, წარსულის მოგონებანი და შენი მოხუცი სიცოცხლეც... მიჰქონდა სამუდამოდ...

არჩილ მაჭავარიანი

ცვალებადობა

რად გინდა სიუხვე ცვალებად გრძნობების,
სასურველ მოვლენას ვარდის ფრად შეღებილს,
შექუფრავს მყობადი და ვინძლო, ეგების,
ისურვო კვლავ ხილვა გარდასულ ოცნების,
შეხვდები ნაკვალევს მწუხარე გოდების...

მწუხარე ნაღველი იწვიმებს ჩემს სულში...
დარღვეულ სასახლის ჩამოყრილ კარებთან,
სად მქონდა ოცნების ქარვასქლა წარსულში,
სად ვსრბოდი თვალებით ჩემს სატრფოს თვალებთან,
მრავალთა ღამეთა გავათევ წვალებით...

დ. დოლიძე

იოსებ გედევანიშვილი

დრამატურგი და შესანიშნავი სარდალი, რომელმაც: მხედრობის მამაცური ხელმძღვანელობით გააძლიერა საქართველოს თავის დაცვის უნარი და უცხოთა თვალში აგვამაღლა. აგრეთვე თავისის პიესებით გაალვია ქართველი დემოკრატიის ეროვნულ—სოციალური გრძნობანი.

განახლებული სიცოცხლე

რომანი ქართველ-სომეხთა ომიდან.

(გაგრძელება. - დასაწყისი იხ. 1919 წ. „თ და ც.“ № 1—14)

ს მდივანი ახლა კი დარწმუნდა ჰური დროს მოსაგებათ უკრავდა გზას. ამიტომ ყარაქლისიდან ერევანში პირდაპირი მავთულით გამოელაპარაკა სომხეთის გარეშე საქმეთა მინისტრს ტიგრანიანს, რომელთანაც საზეიმო ნადიმების დროს მშვენიერი სიტყვებით არა ერთხელ აუგიათ სომეხ-ქართველთა ძმობა-ერთობის მარგალიტის კოშკები. „უეჭველია იგი დამეხმარება და თბილისს მალე ვიხილავო“.

— ლამის არის, სომეხ-ქართველთა ერთობის განსამტკიცებელი ჩვენი თვე-ნახევრის მუშაობა გაცამტვერდეს. ეს ცეცხლი თუ ახლავ არ ჩაქრა, ისეთი კოცონი აინთება, რომლის შედეგს ჩვენ ვერც კი წარმოვიდგენთ. უთხრა ს. მდივანმა.

— აურზაური მაშინ ჩაქრება, როცა საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის მთავრობა ახლავე გაიყვანს ჯარებს ბორჩალოდან... გარდა ამისა,—საქართველოს მთავრობამ ახლავე უნდა შეწყვიტოს სამხედრო მოქმედება და ჯარების მოზღვავება. გენ. წულიკიძეც მოშორდეს.

— გენერალი წულიკიძე სოფელთა წინააღმდეგ იარაღს არ იხმარს და ვერც სამხედრო მოქმედებას დაიწყებს.

ტიგრანიანს ეს იამა და გულში ჩაითქვა: „დაიცათ, ჯერ სადა ხართ?“ და მერე ხმა მაღლა დაატანა:

— ჯერჯერობით მშვიდობით.

— გამარჯვებით, გისურვებთ ყოველივე კარ.

— გმადლობთ.

ვერც ამ დღემ მისცა რა საქართველოს ელჩს.

ქრისტეშობისთვის 11 ნაშუადღევს თბილისიდან სანაინისაკენ გაიგზავნა მეხუთე პოლკის ორი როტა, ას ორმოც კაცამდე. მაგრამ გენ. წულიკიძეს ამ ვითომდა მიმშველმა ძალამ წყლული ვერ გაუმთელა. სომხები გაცილებით უფრო მეტნი იყვნენ და ამავე დღეს დაიჭირეს ალავერდის მაღლობები. გენ. წულიკიძე მხოლოდ იმას ცდილობდა, როგორმე ალავერდი დავიცვო და შეტევაზე მაშინ გადავალ, როცა საკმაო ძალა მომეშველებაო. და ამ მოლოდინით გულზე შხამ-გადათხეული, ხელ ფეხ გაკრული, გულის ფანცქალით გაჰყურებდა ალავერდის მაღლობებს, საიდანაც ჟამისი-ჟამად გამოჩნდებოდენ ხოლმე სომხეთა მოწინავე რაზმები. გენ. წულიკიძე რომ თავისი მცირე რიცხოვან ჯარით მამაცურად აკავებდა მტერს და ყოველ მის ნაბიჯს აბრკოლებდა, რათა მით რესპუბლიკის ჯარების გამოსვლისთვის დრო მიეცა, ვ. გოგუაძე თბილისს გამოქანდა მთავრობასთან პირისპირ მოსალაპარაკებლად.

სომხებმა სანაინის მხრივ რომ კარგა მანძილი წამოიწიეს და დარწმუნდენ, ახლა წინ აღარაფერი დაგვიდგებაო, ჯავახეთში თავისი მუშაობა უფრო გააძლიერეს: უხშირეს უწესოების გამოწვევას, თურქების ქართველთა წინააღმდეგ გაღიზიანებას, ქართველ მუსულმანთა აკლებას და სხ. მათმა მძარცველობამ თვით მკვიდრი სომხნიც კი მოთმინებიდან გამოიყვანა...

ჯავახეთის გლეხობა არა ერთხელ იყო ნაწამებ-დასჯილი: ოსმალთ შემოსევა, სომეხთა მძარცველობა თუ ქვეძუდანობა ადგილობრივ ხალხს მწარე დაღად დააჩნდა... ხოლო, როცა საქართველოს ჯარი შემოვიდა მშვიდობის მომფენ რტოთი, მკვიდრთა სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა: „მადლობა ღმერთს, ალბად მას დავიწყებული არა ვყოფილვართო“, სთქვეს, ხოლო, როდესაც სომეხთა თავგასული რაზმები საზღვარს მოადგნენ, საშიშროების აჩრდილი ხელ ახლად წინ აღეყუდა ჯავახეთის ყოველი სჯულის მცხოვრებს...

ეს იყო 1918 წ. ქრისტეშობისთვის 10—11.

სანაინას მხრივ მომქმედმა სომეხთა სარდლობამ, რაკი ომის თაოსნობის უნარი თავისად იგულა ერთი ძლიერი რაზმი ახალქალაქის დასაპყრობად წარგზავნა. დარწმუნებულნი იყვნენ, აქაც ერთის ხელის დაკვრით გავიმარჯვებთო!

სომეხთა რაზმმა ახალქალაქის მაზრა ქრისტეშობის 10 გადმოლახა. აქ დაბანაკებულ ჯარის მთავარსარდლობა მინდობილი ჰქონდა დამსახურებულ გენ. მაყაშვილს, რომელიც შედარებით მეტის თვითმოქმედების უფლებით სარგებლობდა.

ერთ სუსხიან საღამოს გენ. მაყაშვილი თავის სამუშაო ოთახში მძიმე ფიქრებში იყო გართული—რა გზით დახმარებოდა მაზრის გაჭირვებულ მცხოვრებელთ. ამ დროს აცნობეს:

— სომხის გაწყობილმა ჯარებმა საზღვარი გადმოლახესო.

გენ. მაყაშვილმა ჩაიღიმა, მერე კოპები შეიკრა და თავისთვის ჩაილაპარაკა:

— ეს ხალხი წერას აუტანია, მაგათ ჭკუის სწავლება უნდაო და მაშინვე მოინდომა იარაღით შებმა, მაგრამ ვითარცა სულგრძელ ქართველსა და სოციალისტურ მთავრობის მხედარს შეეფერებოდა, ისევ მშვიდობიანის გზით აირჩია საქმის დაბოლოვება: სომეხთა რაზმის სარდალს ორი მოციქული გაუგზავნა—სომეხ ლტოლვილთა კომიტეტის რწმუნებული აბელიანი და პოლკოვნიკი გველესიანი და შეუთვალა:

— გათენებამდე მთელ ჯავახეთის არემარეში თქვენი ჯარისკაცის ხსენება არ იყოსო..

სომეხთა მოთარეშე რაზმის უფროსი ისე იყო გაყვინიზებული, რომ ეს შოთხოვნილება არაფრად მიიჩნია:

— ეგ არის, დაგიჯერე რაღა!— წარმოსთქვა თავხედურად და მაყაშვილს შემოუთვალა:

მე ჩემის მთავრობის ბრძანება მაქვს: ახალქალაქი დავიჭიროო.

და იმავ ღამეს, თანახმად თავის მთავრობის ბრძანებისა, შეეზერებლივ გასწია წინ, ჯავახეთის შუაგულისკენ და რამდენიმე სოფელი დაიპირა. ეხ თავხედობა ვეღარ აიტანა გენ. მაყაშვილმა, გაბრაზებით გაეფურთხა და წარმოსთქვა:

— მკბენარი ფეხს დაისვი თავს აგაცოცდებაო,—დაე რაც მოხდეს, თავის თავს დაემდურონო. ჯარის ერთი რაზმი წარგზავნა და სომეხთა გზა-აბნეული რაზმი გუმბრის, მიდამოებში შერეკა... გენ. მაყაშვილს ჯარის მრისხანება ეგოდენ ძლიერი იყო, რომ სომხები უკან მოუხედავად მიისწრაფოდენ სასომხეთოსკენ..

— წინ ქვა და უკან მეწყერი!—მისძახოდენ მთელი ჯავახეთის მკვიდრნი, თვით სომეხნიც კი.. ძლივს თავისუფლათ ამოვისუნთქეთო!.

ამავე დროს ჯავახელნი გენ. მაყაშვილს მადლობას უცხადებდენ თავდამსხმელთაგან დაფარვის გამო და მის რაზმში ეწერებოდენ, ხოლო რაზმის ერთ ხელმძღვანელთაგანს, პოლკ. ჭუჭუ კოდუას ხელთ უკოცნიდენ:

— კურთხევა მშობელს შენსა, რომ ავაზაკთაგან გადაგვარჩინეო...

გენ. მაყაშვილი უფრო წინ წაიწევდა ერევნისკენ,—ასეთი იყო მისი შურის ძიების გეგმა,—რესპუბლიკის მთავრობის საჩქარო ბრძანება რომ არ მიეღო:

— შეჩერდი! წინ ნოღარ წახვალ, ნურც სომეხთა ჯარს გადმოუშვებო!..

ქართველის ამოგებული ხმალი ქარქაშს ჩაეგო, მხედრის აღბორგებული გულის ცემა მდურვით საგულეს ჩატრიალდა..

მაგრამ იმ ხანად სომხებმაც ჯავახეთში შეაჩერეს იარაღის ელარუნი და ენის ლაქლაქი,—აქ-იქ ჩუმ-ჩუმად თუ დაძვრებოდენ და საიდუმლო ქსელებს აბამდენ საქართველოს წინააღმდეგ... (გაგრძელება იქნება).

სამეფოვიარო ფურცელი

კომპოზიტორი ნიკოლოზ სულხანიშვილი

უდმობელმა სიკვდილმა, უფრო კი დაუდეგრობამ შეიწირა ჩვენი ეროვნული მუსიკის მადალ ნიჭიერი ქუ, რუმოკვანი.

უნუგეშოდ დარჩა არა მხოლოდ წვრილი ტოლშვილი, არაშედ ნამდვილი ქართველი ოშურაც „პატარა კახი" გერ დაამთავრა.

და რის დაწერაც მოასწრო, დიდი ეურადღება

შავი აჩრდილი

დაბადებიდან სულ თან დამდევს შავი აჩრდილი,
ვით დედა შვილსა თავს მევლება, აღარ მშორდება;
სურს მომანატროს ცივი მიწა, შავად გათხრილი
და მომიშხამოს სიყვარულზე ტკბილი ოცნება.

შვების ხმაზედა რომ ვიმღერო, არ მაძლევს ნებას,
ფრთათა ბარტყუნით გულში მიკლავს სულის სიმშვიდეს;
ის მაწყევლინებს ჩემს გაჩენას, ჩემს დაბადებას —
სურს, რომ ჩანგური სულ ტიროდეს, სულ ცრემლებს ღვრიდეს.

მაგრამ, როდესაც გადავხედავ ტურფა ბუნებას:
ცელქსა მდინარეს, ამაყსა მთებს და მწვანე მხარეს,
გული სიცოცხლით ამევსება, ვგრძნობ უკვდავებას
და სილამაზით მოხიბლული თაყვანს ვცემ მთვარეს.

შავი აჩრდილი ცრემლებს აფრქვევს შეშინებული,
ცისა და მიწის შუა იგი ველარ თავსდება; —
მყისვე დამტოვებს მოწყენილი, დამარცხებული
და შავს უფსკრულში სამუდამოდ ჩაიკარგება.

კ. საჭილაველი

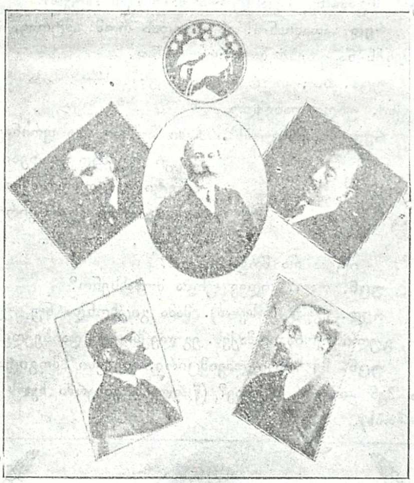

საქართველოს მთავრობა

ნოე ჟორდანია, ევგ. გეგეჭკორი, ნოე რამიშვილი, ნოე ხომერიკი და კ. კანდელაკი, რომელთა სწორმა მოქმედებამ აწინდელი საქართველო ევროპიელთ თვალში აამაღლა და საქართველოს დამოუკიდებლობის ცნობა დააჩქარა! სალამი მათ!

სცენა რედაქციაში

ვოდ. 1 სურათად.

მოქმედნი:

1. **რედაქტორი.**
2. **ასოთამწყობი.**
3. **სტუდენტი.**
4. **უცნობი.**
5. **ქართ. მსახიობი.**
6. **ფუტურისტი.**
7. **მეარღნე.**
8. **სუფრაჟისტა.**

(რედაქცია. კედლები მორთულია ქართველ და უცხოელ მწერლების სურათებით. მაგიდაზე გაზეთები და ხელნაწერები ყრია).

რედ. (გაჯავრებული ზის და სწერს).

ამწყ. ამხანაგო რედაქტორო!

რედ. ნუ მიშლი, მერე მელაპარაკე!

ამწყ. არც მე მცალია... ჯამაგირი უნდა მომიმატო!

რედ. (დააგდებს კალამს) ძლივს წერის ხასიათზე მოველი და შენ ჩამიშხამე.

ამწყ. მე მუშაობა აღარ შემიძლია...: ან ორი ათასი მან. თვეში, ან და...

რედ. კაცო! ასე მაღალ ციფრებით რომ მელაპარაკები, მერე იცი ჩემი ჯიბის ამბავი? მოდი ამხანაგად შემოდი: შემოსავლის ნახევარი აიღე, სხვა რა გინდა?

ამწყ. მე კამპანიონობა არ მინდა, მე მუშა ვარ. შენ დიდ მოგებას ხედავ, რა მე მპატიჟობ? არა, ძმაო, ან ორი ათასი, ან და მშვიდობით.

რედ. რა ვქნა არა მაქვს.

ამწყ. არა გაქვს—დახურე, არა და — უმუშოდ როგორ გასძლებ?

არჩილ ჯორჯაძე

მამულიშვილი, რომელმაც 17 წლის წინად პარიზში გამოსცა ფრანგულ-ქართული ჟურნალი და საქართველოს უფლების აღდგენა მოითხოვა. კურთხევა: ოცნება მისი აღსრულდა!

რედ. მე თვითონ ვიქნები ამწყობიც, რედაქტორიც, მწერალიც, ყველაფერი.

ამწყ. მაშ მშვიდობით ბრძანდებოდეთ. ვნახოთ როგორ ააწყობ?

რედ. (განაგრძობს წერას. შემოდის სტუდენტი, სიფეხურულის ადმოდებული. ადელვებული, კანკალით დაბარკობს).

რედ. რა გნებავთ?

სტ. რედაქტორი თქვენ ბრძანდებით?

რედ. დიახ!

სტ. მიშველეთ! (ქვითინით დაეშვება რედაქტორის მუხლებზე).

რედ. (შეშინებული) ყმაწვილო დამშვიდი, რა გატირებს? წყალი დალიე, ნიკო, მოიტა თუნგით წყალი,

სტ. წყალი კი არა, მდინარეში ორი კვირა რო მაბანავო, მაინც ჩემი გული არ გაგრილდება.

რედ. რა მოხდა?

სტ. მე...მე...შე...ყვარებული ვარ.

რედ. (იდიმცა). ეხლა კი მესმის: მაგრამ ჩვენი რედაქცია რა შუაშია?

სტ. უნდა დამიბეჭდოთ. (აიდგებს და ნაწერ რვეულს აწვდის). მანდ ჩემი გრძნობების დრამა სწერია. (რედაქტორი კითხულობს. ბაუზა.)

რედ. იცით რა მოგახსენოთ, მე თქვენ გრძნობებს დიდ პატივს ვცემ, მაგრამ...

სტ. რა მაგრამ?...

რედ. სამწუხაროდ, თქვენი ნაწარმოები ვერ დაიბეჭდება.

სტ. მაშ აქაც უარი, ღმერთო! (გულდაგულ ბუბუნებს).

რედ. ვაიმე, მიშველეთ, კაცი კვდება! ბიჭო ნიკო, მალე წყალი! (ბიჭს შემოაქვს ვედრით წყალი და სტუდენტს კანასკნელ ნელ-ნელა გონს მოდის).

სტ. სადა ვარ? ეგ შენ ხარ ჩემო მარგალიტო თამარ? (მოეხვევა რედაქტორს).

რედ. რომელ მარგალიტებს ხედავ; გონს მოდი. ღმერთო, ეს რა შარს გადავეკიდე.

ს. ახ, რედაქტორო, თქვენ ხართ? ოხ მირჩიეთ, რა ვქნა?...

რედ. ვაჟკაცი უნდა იყო. თუ ქალი არ თანაგიგრძნობს, დაანებე თავი, ზედ ხომ არ გადაყვები?

სტ. სუ! უმალ ჩემ თავს დავივიწყებ...როგორ დავანებო თავი იმ არსებას, რომელიც ღვთაებად გადამექცა...

რედ. არა, კაცო, წაგეხუმრე... თუ ძმა ხარ, სალაპარაკოდ არა მცალია. შენს ნაწერს კიდევ გადავთვალიერებ და იქნება დაიბეჭდოს. ოღონდ მშვიდობიანად წადი აქედან! (სტუდენტი მიდის. შემოდის უცნობი).

უცნ. (თავზე ფაფახი ახურავს, გვერდზე მუსერი ჭკიდია, მრისხანედ). გამარჯობა. არ მიცნობ?

რედ. პირველად გხედავ, ვინ ბრძანდებით?

უცნ. შენ კი არ მცნობ, არამედ არ მიცნობ?

რედ. უკაცრავად, რა გნებავთ?

უცნ. ეგ რა კითხვაა?

რედ. რითი შემიძლია გემსახუროთ?

უცნ. შენისთანა გლახას მოსამსახურედაც არ ავიყვანდი. მე საქმეზე მოვედი.

რედ. ბრძანეთ...

უცნ. ჩუმად, ნუ მიშლი, თორემ... (დარტყამს ჯოხს მაგიდაზე, რედაქტორი შიშისგან ახტება).

რედ. ადამიანო! ამ მაგიდას რომ ამტრევ, მამიშენის ნაკეთები ხომ არ გგონია?

უცნ. ხმა, თორემ სულს ამოგაძრობ. აბა ჩემი ლექსი, უნდა დაბეჭდო.

რედ. (კითხულობს). ჩემი მუზა ცაში ფრინავს,
მე კი ქვეყნად ვიარები,
პოეტი ვარ, ლადო მქვიან,
და საშინლად მძულს ვირები
. . . . . .

— იცით რა მოგახსენოთ?

უცნ. რაო? კიდევ უნდა მომახსენო?

რედ. (გულ მოსული). მამა გიცხონდა ნუ ყვირი, გულის ფრიალი მაქვს. ეგ ლექსი ვერ დაიბეჭდება.

უცნ. მე თავი დავიმცირე, ლექსი მოგიტანე და შენ კი არ ბეჭდავ? (წაიყვანს კისერში ხელს და ახრჩობს).

ივანე მაჩაბელი

რომელმაც ინგლისის ჰენიოსის შექსპირის ტრაგედიები ქართულად სთარგმნა და საქართველო-ინგლისის დაახლოების ხიდი გასდო. ახაროს: ნატვრა მისი აღსრულებულია.

დიმიტრი ყიფიანი

რომელმაც მამშობლოს უფლების დაცვას შესწირა თავი. იხაროს სულმან მისმან: საქართველოს სულთამხუთავი მოშორდენ!

რედ. ვაი, მიშველეთ, ქრისტიანებო! (შემორბიან მუშები და აშველებენ).

უცნ. (ჯოხით დეწვას იქაურობას). მე, მგოსანთა მეფე, და ლექსი ჩემი არ დაიბეჭდოს? მე მაგას ვუჩვენებ სეირს! გამომიჩდა კრიტიკოსი. არ დაგიბეჭდია ლექსი, შენ რედაქციას ცეცხლს მოვუკიდებ. ჩემი ყველას ეშინია... (მიდის. რედაქტორს წუალს აწყდიან).

რედ. ღმერთო, რა შეგცოდე! (შეშოდის ქართველი მსახიობი).

ქარ. მსახიობი. ჟურნალში რათ გამლანძღე?

რედ. სცენაზე დათვივით დაიარები, პარტნიორშას სიყვარულს ისე ექსტაზით უცხადებ, რომ შემდეგში იგი სნეულდება. აი მაგალითად წუხელი: მის მაგიერ რომ ნაზად მოხვევოდი, კინალამ არ დაგიხვრჩია, არც ძვალი უვარგა, აღარც ყელი. ტრაგიკულ როლებს რომ ასრულებ, მაყურებელი სიცილით კვდება... არც სკოლა, არც სტილი... და ამის მაყურებელს შენი თავი უნდა შემექო?

მსახ. აი, რეალიზმი სწორედ ამას ქვიან და შენ კი არ მაფასებ. ჩემისთანა მსახიობი ქართველებს ცალი არ ყავთ და შენ კი არ მაქებ.

რედ. წადი, სასცენო სკოლა გაიარე, ისწავლე ნამდვილი მსახიობი გახდი და მაშინ ვნახოთ—საქები ხარ თუ არა.

მსახ. ოცი წელიწადია სცენას ვემსახურები და ეხლა მგზავნი სასწავლებლად? წავიდე, გიქუას სარდაფში, იქ ჩემი ამხანაგები მიცდიან დროს გასატარებლად, შენთან ლაპარაკი—დროს დაკარგვაა... (მიდის. შეშოდის მეორენი და არდანზე უკრავს).

რედ. ძმობილო, აქ ლვინის სარდაფი არ გახლავთ, რედაქციაა, გზა შეგშლიათ.

მეარ. არა, სწორედ შენი ნახვა მინდოდა. ვიდაც ილიკო ქურხული დაეხეტება ხალხში და არღნის წინააღმდეგ ქადაქებს: ნემეც ბეთხოვენას სკრიპკა უნდა შემოიღოთო. ჩვენ სასარგებლოდ დაწერე რამე, მე მეარღნეების უსტაბაში ვარ.

რედ. არ გაეთრევი აქედან?

მეარ. ვა, რას ჯავრობ?

რედ. შენ კი მოგერევი!—(კისერში ხელს მოჭიდებს და კუთრეგს გზაში სუფრაჟისტა შეეფეთება).

რედ. ახ, უკაცრავად!

სუფ. (ამხანაგურად მხარზე წაკრავს). არა უშავს, ამხანაგო! მე სუფრაჟისტა ვარ.

რედ. გთხოვთ დაბძანდეთ! რითი შემიძლია...

სუფ. (უცებ). პაპიროსი გაქვს? (რედაქტორი კაკვერებული მაარომეგს ბაბიროსს. სუფრაჟისტი ფეხი ფეხზე შეოდგმული სწევს). ეხლა საქმეზე! მოგიტანეთ წერილი ქართველ ქალის უფლების შესახებ. (კიდასცემს. რედაქტორი კითხულობს, თან შიშით უყურებს სუფრაჟისტს).

რედ. ბატონო, ეს ხომ ცეცხლი და მახვილია. რომ დავბეჭდო, ხომ ჯვარს გამაკრეს.

სუფ. რა არის მანდ საშიში?

რედ. ყველაფერი... აი, მაგალითად: თქვენ სწერთ ოჯახის შესახებ. ქალმა აღარ უნდა შობოს, რადგან იგი სნეულდება და მაღე შორდება ამ ქვეყანასო. ეს რომ დაიბეჭდოს, ხომ გადავშენდით? ვინ უნდა შობოს ჩამომავლობა? მანქანებით ხომ არ შეიძლება?...

სუფ (ეიახაც მანქანებით. აი გერმანიის ერთ უნივერსიტეტში გამოსცადეს, და მეხანიკურად გაკეთებულმა ბავშმა რამოდენიმე ხანს იცოცხლა. მეცნიერები გამოიგონებენ.

რედ შემდეგ თქვენ ეხებით ოჯახის დიასახლისობას: ქმარმა უნდა სარეცხი რეცხოსო, ბავშებს საცვალი შეუკეროსო... ეგ რომ ჩემმა ცოლმა წაიკითხოს, ხომ სულ გადამიშენდა? არა, არ დავბეჭდავ...

დავით ერისთავი

„სამშობლო“-ს გადმომკეთებელი, რომელმაც სცენაზე პირველად გამოიტანა საქართველოს დროშა და ქართველ ხალხში ეროვნული გრძნობანი აღძრა. იხაროს სულმან მისმან: საქართველოს დროშა დღეს ამაყად ფრიალებს თავისუფალ საქართველოში.

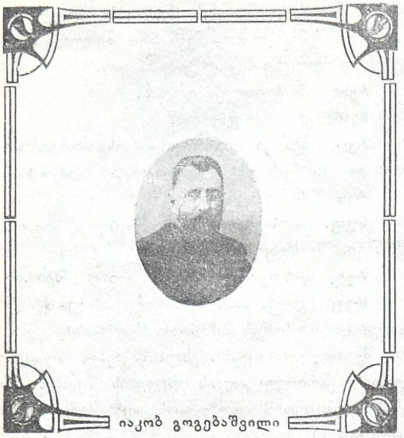

იაკობ გოგებაშვილი

რომელმაც სამშობლო ენით სწავლებასა და ეროვნულ სკოლის აღორძინებას შეალია მთელი სიცოცხლე. მარად ხსენება: დღეს სამშობლო უკვე თავისუფალია და მშობელ ენით მეტყველებს!

სუფ. აჰა, გეშინიათ? სულ ერთია ქალი გათანასწოდება მამაკაცთან.

რედ. საქართველოში ქალი გათანასწორებული კი არა, ოჯახში ბატონია...

სუფ. სამზარეულოს ბატონია და არა ოჯახის, აი, ცოლად უნდა გყავდე, გიჩვენებდი როგორ უნდა ახალ გემოზე ოჯახური ცხოვრება.

რედ. ღმერთმა დამიფაროს!

სუფ. რაო? (თმაში სტატეს ხელს) მე შენ გიჩვენებ...

რედ. ვაიმე! ქალო თმას ხელი. წაგეხუმრე.

სუფ. (კუშეებს) ჰო, თუ ხუმრობდი, გაპატიებ. ჩვენ ქალთა კავშირს ვაარსებთ უფლებების მოსაპოვებლად. მოიცათ. დადგება ანგარიშების გასწორების დღეც! (მიდის. რედაქტორი მძიმედ ამოიოხრებს. ტელეფონის ზარი).

რედ. (იღებს ყურმილს) შენ ხარ კოლა? გამარჯობა!.. როგორა ვარ? შენი მტერი იყოს... ამ არეულმა დრომ ჩვენი მწერლებიც არია. მგონია სრულ ჭკუაზე აღარავინ არის. იქამდე მიმიყვანეს, რომ ლამის რედაქციიდან გავიქცე. მოდი, დაწერილებით გელაპარაკები. რაი? შენი წერილები? კაცო, რა ამბავია, ვერ დასწერ მოკლე წერილებს. ყოველ წერილში ბერამის ისტორიიდან იწყებ. დროს ვერ უყურებ. თუ ძმა ხარ მოკლე წერილები წერე. მიხას გიდაეცი, თავის წერილებს მუშას ნუ აწერს. კაცო მეცნიერულ საგნებს ეხება, რომელიც პროფესორსაც კი გაუჭირდება, ის-კი „მუშას აწერს... მშვიდობით... (დებს ყურმილს. შემოდის ფუტურისტი, რომელსაც წითელი შარვალი აცვია, ყვითელი ჰერანგი, ხელში სადებაგები უკავია.)

ფუტ. იმალას!

რედ რაიო?

ფუტ. ეგ ჩვენებურად ნიშნავს საღამს.

რედ. მაგეებისთვის არ მცალია. რა გნებავს?

ფუტ ლექსი მოვიტანე!

რედ (კითხულობს).

ლალალი ბალალი ქრეონის ასულს
სულ აფარფატებს ტაფი ქაფებით
შიშინაკვრობით დაუკუნცულარს
ფართუ და ფეშვი დაიძაფებით. (რამდენჯერმე კითხულობს: გაკვირვებით) თქვენ ალბად გზა შეგშლიათ. აქ ქართულ ჟურნალის რედაქცია გახლავთ.

ფუტ. ჩემი ლექსი ჩინურ ენაზე არ სწერია. თქვენ სწორედ არ კითხულობთ. აგრე უნდა კითხვა (სიტხეში მოოფვიგით და ბრანწეა-გრეხით ცეკვავს).

რედ (თავისთვის) საწყალი! შერეული. (ფუტურისტს) ეს ქართული ლექსი არ არის. ათი ლექსიკონი წამიკითხავს, სამი თვითონ შემიდგენია და ამ ნაირი სიტყვები სწორე გითხრა არ შემხვედრია.

ფუტ მე ფუტურისტი ვარ!

რედ. ფუტურისტიო?! ეგ რაღა მიმართულებაა?

ფუტ. პირველად გესმის?

რედ დიახ!

ფუტ აი, ეხლავე აგიხსნი, დახუჭე თვალები და მანამ მე არ გითხრა, არ აახილო! (რედაქტორი თვალებს ხუჭავს. ფუტურისტი სადებაგებს უსვამს პირისახეზე და უტებ გადაცვამს ყვითელ ჰერანგს).

რედ რას მიშვრები, ხომ არ გაგიჟდი? (ფუტურისტი სარკეში ჩაიხედავს).

ფუტ სცნობ შენ თავს?

რედ. არა!

ფუტ. აი, ეგ არის ფუტურიზმი! (რედაქტორი გაშტერებული მისჩერებია ფუტურისტს)

ფარდა.

სვ. წერეთელი

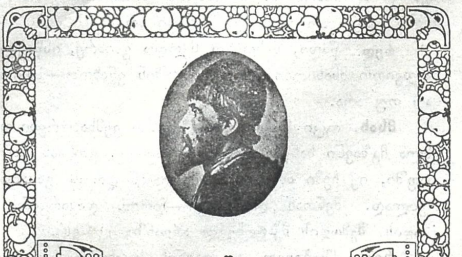

ვაჟა-ფშაველა

მამულიშვილი მგოსანი, რომელიც მარად სამშობლოს თავისუფლებისაკენ მოგვიხმობდა. ნეტარ ხსენება მის სახელს სამშობლო გამარჯვებულია!

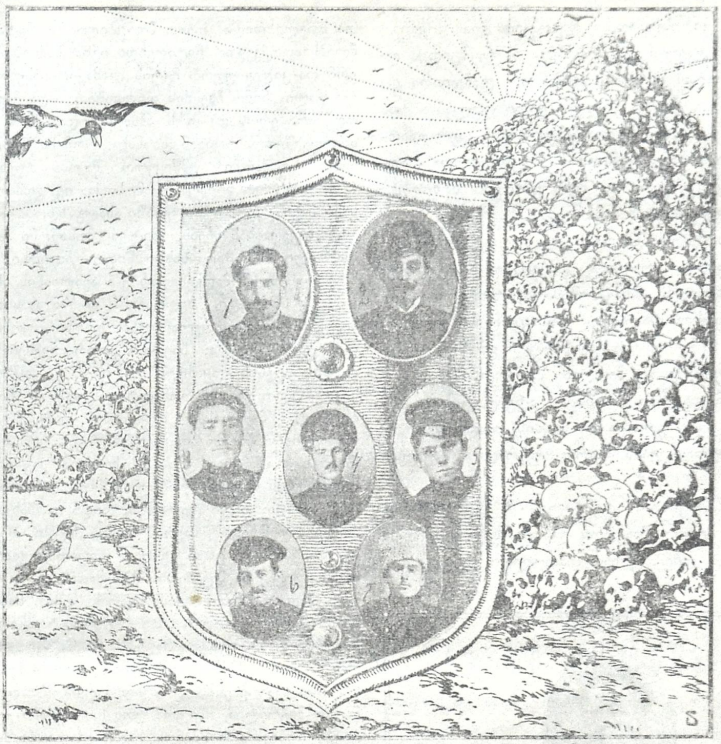

ხაშურის გმირები

(წლის თავის გამო)

„Съ вѣрой на лучшее тратилъ ты силу,
Но въ цвѣтѣ надежды и силы угасъ“...

მ. გორსკი.

26 დეკემბერს ვერ დაივიწყებს საქართველოს რევოლიუციონური დემოკრატია, ისე, როგორც ვერ დაივიწყებს 13 დეკემბერს. შულავარს წინ მიუძღოდა ეკატერინეფელდი...

რა მოხდა აქ, შულავერში ისეთი ღირს-შესანიშნავი და რით შეიქნა 26 დეკემბერი ჩვენი ხალხისათვის დაუვიწყარი?..

ამ დღეს (წარსულ წელს) შულავერის მიდამოებში მსხვერპლად შეიწირა ხაშურის მუშათა რევოლიუციის ერთგული დარაჯნი: ლ. მეტრეველი, ალ. სირაძე, ს. ლომიძე, ვ. ჩაფრაძე, ი. მშვიდობაძე, აბაიძე, ჯანტლიაშვილი და სხვა... აქ, შულავერში, თავიანთი საკუთარი სისხლითა და ძვლებით დაიცვეს ჩვენი ქვეყანა ხაშურის გმირებმა წარსულ 26 დეკემბერს, მუხანათ მტრის შემოსევისაგან. აქ დალიეს მათ თავიანთი სიცოცხლის უკანასკნელი წუთები, მაგრამ ხალხი გადაარჩინეს, თავისუფლება იხსნეს განსაცდელისაგან. ამიტომაც უკანასკნელი ვერ დაივიწყებს 26 დეკემბერს და მის გმირებს... მაგრამ ყველაზე უფრო მწვავე და დაუვიწყარი **26** დეკემბერი ხაშურის ამხანაგებისათვის იქნება; მათ პირდაპირ საკუთარი გულიდან მოსწყდათ საუკეთესო ამხანაგები და გამოცდილი მებრძოლნი, რომელნიც თავგანწირულ დარაჯათ უდგენ რევოლიუციას. მათ, გამარჯვებულ ამხანაგების მოლოდინში, სრულიად მოულოდნელათ ერთბაშათ თვრამეტი კუბო მიიღეს; გამარჯვების ყიჟინის ნაცვლათ — გლოვა და ზარი...

მე, პირადათ, მახსოვს ეს გულშემზარავი სურათი, როდესაც ხაშურის ამხანაგებს მიცვალებულთა კუბოები გადმოჰქონდათ მატარებლიდან... ისინი ჭირისუფლებს ანუგეშებდენ, აჩუმებდენ; მაგრამ თვით კი საშინელი ცრემლის ფრქვევით მიწას ასველებდენ, თავ-პირში იცემდენ ხელებს.. მახსოვს, როდესაც ერთ მოკლულის პატარა ვაჟი, გულშემზარავ მოთქმა-ტირილის შემდეგ მომავალ მატარებლისკენ გაეშურა, თავის მოსაკლავათ, მაგრამ იღბლათ ის გადაარჩინეს... მახსოვს, წარსული წლის 2 იანვარს, თუ როგორი გულშემზარავი ცრემლთა ფრქვევით ეთხოვებოდენ „ძმათა სასაფლაოზე“ ამხანაგ-

მეომრები და ჰირისუფალნი დახოცილ გვარდიელთა კუბოს. ისინი ყველანი ერთმანეთს ანუგეშებდენ და აჩუმებდენ, მაგრამ ყველანი ერთნაირ ტანჯვითა და გულის ტკენით მოსთქვამდენ; ჰირისუფლებსა და სხვა დამსწრე ამხანაგებს ერთმანეთისაგან ვერ გაარჩევდით... ამიტომაც, ყველაზე ცოცხლათ და დაუვიწყრათ 26 დეკემბერი და მისი გმირები ხაშურელ ამხანაგების მეხსიერებაში დარჩება...

მაგრამ ხაშურის გმირები და მათი დაობლებული ცოლ-შვილი არ უნდა დაივიწყოს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობამაც, რომელთა სისხლით მოპოებულ თავისუფლებითაც ჩვენ დღემდე ვსტკბებით... ხაშურის თავ-განწირულ გმირთა ცოლ-შვილს დღემდისაც არ მიუღია მთავრობისაგან რაიმე დახმარება და მათი „პენსიის ატესტატები“ კანცელარიიდან კანცელარიაში დადის, იმ დროს, როდესაც მეტ ყურადღებას უფრო უბრალო საქმეებს აქცევენ...

დროა, „საპენსიო ატესტატების“ კანცელარიებში თრევას ბოლო მოეღოს და ღირსეულ გმირთა ოჯახები მაინც ღირსეულათ დააჯილდოვონ..

G

მსახიობი ალ. შანშიაშვილი

10 წლის სასცენო მოღვაწეობის გამო. მისი მთავარი როლებია: ფრანც მოორი, სოლეიმანი, შიქრო ჩვილიშვილი, ტერეზი და სხ.

— **ნინო ჩხეიძის 25 წ. იუბილე.** ქრისტეშ. 21 სახელმწ. თეატრში დილა-საღამოს ნამდვილი დღესასწაული იყო ხელოვნებისა და ეროვნულ შემეცნებისა. დილით გაიმართა მილოცვები და „აბესალომ და ეთერის“ 2 მოქ. საღამოთი პიესა „უბედური ნაბიჯი“, „ლალატი-ს“ ბოლო მოქ. და ამხანაგთაგან მილოცვები იშვიათად გვინახავს ასეთი გულმხურვალე შეგებება მოღვაწისა: მილოცვები, ფულით შესაწევარი, ვარდ-ყვავილები,—აი რით გაიქლინთა მთელი დილა. თვით მოიუბილიარე ნეტარების ცრემლებს აფრქვევდა. ნეტარებდა იგი, ხარობდა ქართველი ერი და კიდევ უფრო მეტის სიამაყით ივსებოდა ქართველი ქალი ნინო ჩხეიძის დიადობით. და ჩვენ გვწამს ეს დღე არა ერთს და ორს ახალგაზრდა ქალს გამოწვევს სამოღვაწეოდ, რადგან დაინახა, რომ სამშობლო ხელოვნების ტაძარში უმწიკვლო შრომა მუდამ ფასდება.

საუცხოო სიტყვა წარმოსთქვა ივ. გომართელმა. აღსანიშნავია, რომ იუბილეებში ახალგაზდობა—უფრო მეტს გულწრფელობას იჩენს. მეტად მოსაწონი იყო აზრიანი და მთლიანი სიტყვა სახელმწიფო უნივერსიტეტის დრამ. სტუდიის წარმომადგენელის ქ-ნ ავალიანის ასულისა: სილამაზე, სისრულე, ხელოვნება, აი რა ახასიათებდა მისს სიტყვას. აგრეთვე ყურადღების ღირსია მეორე გიმნაზიელის ქალის სიტყვა; საერთო აღფრთოვანება გამოიწვიეს პატარა სცენის მოყარეებმა 8—9 წ. წ. მოწაფეებმა, განსაკუთრებით ქალმა, რომელთაც ლექსით მიმართეს იუბილიარს. მიულოცეს სხვადასხვა დაწესებულებათა და რედაქციათა წარმომადგენლებმა, იყო დეპეშებიც. მოსაწონი იყო აგრეთვე რუს მსახიობთა კავშირის წარმომადგენელის სიტყვა, რომელმაც, სხვათა შორის ნინო ჩხეიძეს უთხრა: დიდი ტალანტი, დიდი დამსახურებული მოღვაწე ბრძანდებით, მაგრამ მაინც „ჩვენს“ თეატრში ხართ სტუმრადო.—ეს უნდა გულის ფიცარზე დაიჭდიონ ჩვენის ხელოვნების სვე-ბედის მჭრელთ...

საღამოს ნინო ჩხეიძემ ვაროს („უბ. ნაბ.“) და ზეინაბის („ღალ.“) საუცხოო ალსრულებით, აგრეთვე გუნიამ, ჰიაურელმა ეპიტაშვილმადა სხ. წარმოგვიდგინეს ნათელსხივოსანი ხანა ჩვენი მელპომენის და გვიჩვენეს რომ ქართ. სასცენო ხელოვნების კერა კიდევ ღვივის, ხოლო თუ დღეს ნაცარ მიყრილია, იმიტომ რომ ღირსეული ქურუმნი არა ჰყავს. იუბილიარს წმინდა შემოსავალი 80000 მანეთამდის დარჩა.

კენტი.

— **თელავში** ამ უკანასკნელ დროს სათეატრო საქმემ საგრძნობლად წაიწია წინ. აქ უკვე არსებობს 3 სცენა: 1) საზოგადო საკრებულო, 2) მუშათა კლუბი და 3) ახალი თეატრი. წარმოდგენებს თითქმ ს ყველა თეატრებში ბლომა მსმენელნი ჰყავს. მუშათა კლუბმა წარმოდგენების სისტემატიურ გამართვისთვის უკვე კარგა ხანია შეადგინა გამოცდილ სცენის მოყვარეთა წრე და მიიწვია ჯამაგირებით რეჟისორად დ. აწყურელი, სუფლიორად ბ. ბეგლარიძე. რადგანაც მუშათა კლუბში ნაკლებ ფასიანი ბილეთებია, უფრო მეტი ხალხი ესწრობა.

მა-ლი.

— **მუშათა კლუბში** სცენის მოყვარეთა წრემ ქრისტეშობისთვის 24 გუკუშვილის რეჟისორობით დადგა ს. ჰანტურიშვილის პიესა „მორევში“. პიესა შინაარსიანია, მხოლოდ ავტორი არ ასცდა იდეალიზაციას. დარბაისელი ტიპი კოტე და ისიც ფიცხი გურულებისაგან აღებული—გადამეტებულია. აღმსრულებელთა შორის აღსანიშნავია ალ. ლოლუა. მან ნათლად გადმოგვცა კოტეს სულიერი განცდა, მისი საუცხოვო სასცენო ხმა და მიმიკა იმედს გვაძლევს, რომ მომავალში იგი ნიჭიერი მსახიობი გამოვა; გერგესელი (ტრიფონი) განსაკუთრებით უკანასკნელ მოქმედებაში იყო კარგი. ქალები ძალზე სუსტობდენ ჩარკვიანის გარდა. დეკორაციები შესაფერი იყო, დარბაზში საშინელი სიცივეა. თუ კლუბის საბჭომ ყურადღება არ მიაქცია, წარმ დასწრება შეუძლებელი იქნება.

— **არსენალის თეატრში** ქრისტეშ. 28 მ. აბრამიშვილისა და ვ. წილოსანის თაოსნობით წარმოდგენილ იქმნა

„სიკვდილი ჩრდილოეთში“ და „მოფურჩხულია“. მონაწილეობდენ: ზემოხსენებულ პირთა გარდა: ვარა ნასყიდაშვილი, ა. გ̇ვარჯალაძე, პ. დოლიძე და ლ. ცინცაძე. სცენის მოყვარეებმა ნაჯიერად შეასრულეს ნაკისრი როლები, რითაც დაიმსახურეს მაყურაელი ტაში. წარმოდგენის ბოლოს იოსებ იმედაშვილმა სიტყვა წარმოსთქვა თეატრის მნიშვნელობასა და დანიშნულებაზე, დოლიძემ ლექსი. ვ. წილოსანმა გურული სცენებით ბევრი ცინა დამსწრენი. დაესწრენ უმთავრესად ჯარის-კაცნი. წმინდა შემოსავალი „თეატრი და ცხოვრება“-ს გაეგზავნა. მადლობის ღირსნი არიან ყველა ზემორე სცენის მოყვარენი, რომელთაც სრულიად უფასოდ მიიღეს მონაწილეობა, აგრედვე მადლობის ღირსია დრამ. წრის თავმჯდომარე ამაუყელი და ჩიკვაიძე დარბაზის უფასოდ დათმობისთვის. *) გულის წყრომით უნდა აღინიშნოს ბ-ნ გ. ძნელაძის საქციელი, რომელმაც თუმცა იცოდა წარმოდგენას რა დანიშნულება ჰქონდა, რა მცირე შემოსავალი იყო და მაინც 700 მ.ნ. წაიღო. **ჯ-ე.**

— **საგანგებო ბათალიონის** კულტ.—საგანმ. სექციამ ქრისტეშ. 20 ეროვნული ჰიმნით ასწია თვისი კოპწია თეატრის ფარდა. სექციის სახელით ა. კვერნაძემ მოკლე სიტყვით განუმარტა დამსწრეთ გვარდიაში კულტურული მუშაობის საჭიროება და ამ თეატრის მიზანი, იოსებ იმედაშვილმა „თეატრი და ცხოვრები“-ს სახელით მიულოცა დამსწრეთ ამ დიდებული საქმის დაწყება, გამარტა საზოგადოთ ხელოვნების, კერძოთ თეატრის მნიშვნელობა განსაკუთრებით მხედრებისთვის და უსურვა წარმატება; ვ. ჯუღელმა ახსნა კულტურის დიდი მნიშვნელობა, გვარდიის სულიერი დაკმაყოფილების საჭიროება და სხ., გრ. გიორგაძემ ვრცლად მოიხსენია გვარდიის დამსახურება ჩვენის სამშობლოს წინაშე და მისი კულტურულად ამაღლების მნიშვნელობა. მ. ქართველიშვილმა, მ. მარგველაშვილმა გ. გელეკურაშვილმა, კოჭლამაზაშვილმა და ლეკიშვილმა ცოცხლად წარმოადგინეს „ჯერ დაიხოცნენ—მერე იქორწილეს“. კობახიძემ მოხდენით წაიკითხა სომხური სცენა; კახელთა და გურულთა გუნდმა შეასრულა რამდენიმე სიმღერა, ბოლოს ალ. წუწუნავამ ხელმძღვანელობით დაიდგა ცოცხალი სურათი. საღამოზე მუსიკა უკრავდა. წარმოდგენის შემდეგ მთელ ყაზარამში ნადიმი გაიმართა, ყველა დარბაზი (6 თუ 7) საუცხოოდ იყო მოწყობილი, გაკაშკაშებული და გვარდიელნი მოილხენდენ. ყველას მიულოცეს სამხედრო მინისტრმა ნ. რამიშვილმა, ვ. ჯუღელმა, ქალაქის მოურავმა ბენია ჩხიკვიშვილმა, ქალაქთა კავშირის თავმჯდომარემ ნ. ელიავამ და სხ. დაესწრენ საპატიო სტუმრნიც. სტუმრებს ვახშამი გაუმართეს იქვე, რომელმაც გათენებამდე გასტანა: ვუსურვებრთ ასეთი კულტურული მუშაობის მაგალითი სხვებსაც გადაეღოთ.—ჩვენი ჯარის უდიდესი იარაღი ეროვნულ-კულტურული გათვითცნობიერება უნდა შეიქნეს. **ობოლი**

— **ქართულმა საოპერო სტუდიამ** პირველი ნაბიჯი „შოთა რუსთაველი“ სანაქებოდ გადასდგა სახელმწიფო თეატრში. ოპერა ალ. ახმეტელმა სრულიად ახალი მიზანსცენებით დასდგა. გუნდის ჩაცმულობაც ახალი იყო, უფრო დაახლოვებული ქართულ ყაიდასთან. დიდებულთა ლხინი, სასახლის ელფერი და სხ. ყოველივე უფრო გვითვალისწინებდა ბრწყინვალე წარსულს. აღმსრულებელ თაგან უპირველეს ყოვლისა აღსანიშნავია ვ. ლორთქიფანიძე (მაოსანი) და დ. აკოფაშვილი (აბდულა არაბი): მათ დიდის ხელოვნებით აღასრულეს ნაკისრი მოვალეობა; ორივეს წარმატება ეტყობა და ქართული ოპერის თვალსაჩინო შემატებაა. დიდ ყურადღებას იქცევდა ფავლენიშვილის ასულიც (გულიჩინა, შოთას მეუღლე) თვისი გარეგეული, მკაფიო გამოთქმით და სიმღერით, ოღონდ ხმა მისი ცოტა მაღალ ფარფოვანად ისმოდა. გაბაშიძის ასულმა კარგი ნინო მოგვცა. უფრო მეტი მოეთხოვებოდა თამარისა და შოთას აღმასრულებელთ: ვერც ტანით, ვერც ხმით ვერ შექმნეს სასურველი ხატებანი,—თუმცა ორივეს საამო ხმა აქვთ, მაგრამ არა ამ პარტიებისთვის. უნდა აღინიშნოს, რომ შოთას აღმასრულებელი ჭუმბურიძე უკანასკნელ სცენაში მეტად კარგი იყო—შოთას სულიერი განცდა საუცხოოდ გადმოგვცა. მოხდენილი ხატება შექმნა დიდებულის აღმასრულებელმაც. მადლობისა და ეაშას ღირსია ცეკვის ოსტატი ქნი ბაუერზაკსი თავისი ამხანაგებით საუცხოო ცეკვისთვის.—გუნდი ვერ იყო ძლიერი, მაგრამ სასიამოვნო კი: ეს პირველი მერცხალია ქართული საოპერო გუნდისა. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ახალგაზრდა მომღერალნი და გუნდის შემადგენლობა მუყაითი შრომით უეჭველად მოიმკიან ერის მადლობა. საქმეებია ალ. ახმეტელის დაკვირვებული მუშაობა და სასცენო გემო. მრავლად დამსწრე საზოგადოებამ ოპერის ავტორი დ. არაყიშვილი ორ გზის გამოიწვია. კიდევ ერთხელ გამოირკვა, რომ მუსიკალურ დამუშავების მხრით მას ჯერ მოქიშპე არა ჰყავს. **სიმი**

*) რედაქცია გულწრფელ მადლობას უძღვნის მათ.

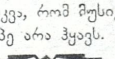

გზა მუვიდოგისა!..

(სტუდენტებს, რომელნიც სამზღ.-გარ. მიემგზავრებიან)

თქვენ იქ, შორეულ ქვეყანაში, დაიმსახურებთ ჩვენ-დამი ძმობა-სიყვარულს!

ძვირფასია შმობლის ბედნიერება, ეს ერის შვილის ბედნიერების საწინდარი! ძვირფასია შვილის ბედნიერებაც, რადგან იგი ორკეტებს და ახნგრძლივებს შშობლის ბედნიერებას!

თავისუფალი ედა-საქართველო შვილებს გზას უკაფავს. და, ამედია განთლებული, ეგრეთვე ახალ-ქედ აღზრდილი შვილი დირსეულად დაუფასებს ედადხ ამაგს, ამედს კეამრთლებს!

თქვენ, ჩვენო თანამოძმენო, მიემგზავრებით უკეთესი მზის საძიებლად, რომ განიცადოთ მეტი სინათლე და ნათელ-მეცნიერად დაუბრუნდეთ ახალ საქართველოს!..

ეეშმარიტად — ბედნიერნი ხართ: თქვენი ხვედრია სამშობლოს შრომისთვის უკეთესი გზის გამოძებნა და ჩვენში მეცნიერული შრომის აეკეკვა!

თქვენ ხართ პირველი მერცხლები ამ განსახლებულ გაზაფხულისა, რომელიც მოგვეტეს საქართველოს მეორე ოქროს ხანის! გზა შეკიდობისა!..

იცოდეთ, ძმებო თქვენს შრომასა და დაუღალავ მუშაობაზე გალეფურჩქნება ახალი საქართველო!

სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეურნეო დარგის სტუდენტი **სევ. ჭიჭინაძე**

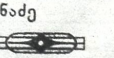

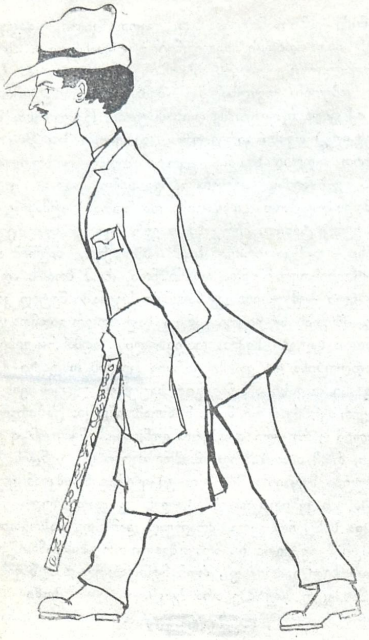

კომპოზიტორი ვიქტორ დოლიძე

კომიკურ ოპერის „ქეთო და კოტეს“ დამწერი.— დაწვრილებით შემდეგ ნომერში.

წვრილი ამბები

საქართველოს დამოუკიდებლობის დამტკიცება თბილისმა დიდის ზეიმით იდღესასწაულა.

მარიამ წინამძრიშვილის მოთხრობათა კრებული ამ მოკლე ხანში ცალკე წიგნად დაიბეჭდება.

მზადდება გამოსაცემად „თეატრი და ცხოვრების“ საგანგებო ნომრები: 1, „თეატრი და ცხოვრების“ არსებობის აღსანიშნავად საიუბილეო, 2, ინგლისელთა ნომერი, 3, ამერიკის, 4, საფრანგეთის და 5 იტალიის. ვსთხოვთ თანამშრომელთ შესაფერი მასალა დროით გამოგზავნონ.

— **მუშათა ცენტრალურ კლუბში** ქრისტეშ. 22 კვირას ს. გუგუშვილის რეჟისორობით წარმოდგენილი იქნება კ. გერგესელის ახალი ორიგინალური პიესა „ნილაბ ქვეშ“, დრ. 3 მოქ. ახლო წარსულიდან.

— **გვარდიის თეატრში** გაიმართა ორი წარმოდგენა: I „ბატონი და ყმა“ „მე მოვკვდი; „II“ სიკვდილი ჩრდილოეთში“, და ივ. გომართელმა წაიკითხა ლექცია ხელოვნებაზე.

— **უცხო სიტყვათა ლექსიკონი** სუფსაში „თ. და ც.“ საღამოზე გაიყიდა 1350 მან.

რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო, ამ ნომერში ვერ წავიდა ბევრი მოღვაწის სურათი, წვრილი, მოთხრობა, წვრილი ამბები.

შემოწირულება „თეატრი და ცხოვრება“-ს სასარგებლოდ მივიღეთ: 1, ალ. ოლანეზაშვილისგან 500 მან. 2, ი. სირაძისაგან-250 მ. 3, ს. მ-სგან-50 მან. 4, ხაშურის გვარდიისგან ყოველთვიურად 420 მან. 2, სუფსის დრამ. წრის თაოსნობით გამართულ საღამოდან—3656 მან., იქვე სიით შეკრებილი—545. მან. ყველას გულითად მადლობას ვუძღვნი **რედ.**

განცხადებანი მიიღება ჟურნალში დასაბეჭდ. **ფასი ზომიერია**

პირველხარისხოვანი რესტორანი

შამპანი!

ამხ—ბა ძმათა კერესელიძეების და ბაქრაძეთა

(რუსთაველის პრ. სახლი გორელაშვილის № 16)

ერთი საუკეთესო რესტორანთაგანი დემოკრატიის სასტუმროდ.

საუზმე და სადილი ქართლური, იმერული, ევროპიული, აზიური მზადდება საუკეთესო მზარეულის თავდგომით, სასმელები ყოველნაირი. რესტორანში უკრავს სიმებიანი ორკესტრი.

(ფლიური)

უცხო

სიტყვათა ლექსიკონი

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ; მეორე შევსებული—შესწორებული გამოცემა.

ფასი 100 მან.

გაწერვა შეიძლება „თეატრი და ცხოვრებიდან“

10—1

მიიღება ხელის მოწერა 1920 წ.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

დაარსების ელი, X გამოცემის VIII

დაარსდა 1910 წ. დაარსდა 1910 წ.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

სტამბა ქართველთა ბეჭდვითი ამხანაგობის, რუსთაველის პრ., № 26.